

Tekst gwarowy — Kosztowy 3

Autor: Monika Kresa

Informator: Tomasz Wrona — urodzony w 1970 roku w Tychach, wykształcenie wyższe magisterskie, nauczyciel historii w gimnazjum w Mysłowicach.

Nagrała: Aleksandra Kowalewska. Spisała i opracowała: Monika Kresa. Weryfikacja: Halina Karaś.

Gwara śląska {vm}T747.mp3|L{/vm}

A ślub przez księdza też był gwarą udzielany?

Nie, nie. Na Śląsku my się nie dorobili tego, jest taki jeden {tt} = chłop. Uproszczenie grupy spółgłoskowej chł > ch na skutek zaniku słabego ł. |chop{/tt}, który napisał Biblia Ślązoka, ale on to napisał na zasadzie przypowieści, {tt} = tak jak. Udźwięczniająca fonetyka międzywyrazowa. |tag jak{/tt} kiedyś {tt}starka ‘babka, babcia’|starki{/tt} {tt} = rozprawiły. Typowy dla Śląska i części Małopolski zanik r w przedrostku roz-. |rozprawiły{/tt} {tt} = dzieciom. Samogłoska o artykułowana jako głoska pośrednia między o i u jako wynik wpływu spółgłoski nosowej na barwę samogłoski. |dziecioum{/tt} tam biblijne przypowieści, tak łon to na takiej zasadzie napisał, do tej pory żoden sie nie powożył na to, żeby z jednej strony, {tt} = z jednej. Zwężenie artykulacyjne e do y przed jota. |z jednej{/tt} strony, żeby na przykład jakieś tam nabożeństwa łodprawić po śląsku, a z drugiej strony, żeby przetumaczyć na przykład nowy testament jak to {tt} = Kaszubi. Forma niemęskoosobowa Kaszuby bez nacechowania ujemnego w połączeniu z męskoosobową formą czasu przeszłego na -li (brak ukształtowania się takiej kategorii męskoosobowości — jak w większości gwar polskich — jak w polszczyźnie ogólnej). |Kaszuby{/tt} zrobili, żoden sie tego nie powożył, chociaż jo broł udział pore razy we mszach, {tt}kaj ‘gdzie’|kaj{/tt} na przykład modlitwa wiernych była {tt} = ‘mówiona, modlona’ (rzykać ‘modlić się’)|rzykano{/tt} po śląsku, także i to som {tt} = ‘modlitwy’|rzykta{/tt} nawet taki kunsek czytał na Anabergu, czyli na Górze Świeyntej Anny, kaj jest takie sanktuarium śwyntej Anny, takie jedno z {tt} = najważniejszych. Dawne {a ścieńnione} artykułowane jako o. |nojwoźniejszych{/tt} dla Ślązoków.

A czy dużo ludzi tutaj w okolicy jeszcze mówi gwarą? Potrafi mówić gwarą?

Wiyknszość ludzi godo po śląsku, z {tt} = młodego. Uproszczenie grupy spółgłoskowej mł > m na skutek zaniku słabego ł. |modego{/tt} pokolenie sie dzieje tako rzecz, że coraz mniej ludzi godo. No na to, to jest najwiynkszy sukces komunizmu wobec naos, bo, bo komuniści byli bardzij, bardzij, no lepsi jak Bismark, no po prostu. Bismark próbował {tt} = naszą mowę. Szeroka i odnosowiona wymowa samogłoski ę w wygłosie jako a i wywołane tym zrównanie biernika lp. rzeczowników żeńskich zakończonych na -a z mianownikiem. |nasza mowa{/tt} {tt} = wytępić. Wąska (zwięzona) wymowa samogłoski ę jako ym przed spółgłoską zwartą wargową. |wytępić{/tt} nie udało mu sie, a komunisty to zrobili. Wpoili {tt} = pokoleniu. Zwężenie artykulacji e do y przed spółgłoską nosową ń, czyli wąska wymowa grupy eN. |pokoleyniu{/tt} mojemu, że godanie po śląsku nie jest czymś dobrym, no ji niestety, ale dużo, z mojejgo pokolenia może jeszcze mało, ale potym z następnego już z dzieci, to bardzo mało {tt} = gadają. Wymowa a pochylonego bardziej jeszcze ścieńniona jako o. Rozłożona (asynchroniczna) wymowa samogłoski nosowej -ą w wygłosie jako -om. |godajom{/tt} po śląsku, cza jim, cza jim to jakby przekazywać, że śląsko mowa ma swoja wartość, że no {tt} = trzeba. Uproszczenie grupy spółgłoskowej trz do cz. |czeba{/tt} niom sie posługiwać, bez to popiyrom na przykład to, że som próby, żeby to skodyfikować, żeby stworzyć jynzyk do pisanio i tak dalij, i tak dalij, bo jak bedzie, bydzie takie takie rozwiązanie, bydzie się szło uczyć tego we szkole, to jest dużo szansa na to, że mowa naszych ojców, {tt} = która. Typowa postać tego zaimka z nagłosowym ft-. |ftóro{/tt}, ftóro jednak była pielyngnowano przez całe stulecia, że ona przetrwa na nasteympne lata.